

Cruciadele

Zelul religios, cruzimea, cavalerismul și lăcomia, toate au deținut un rol important în istoria dramatică a cruciadelor. Acestea erau expediții militare, trimise din Europa medievală, cu scopul de a recâștiga de partea creștinismului Palestina și Siria.

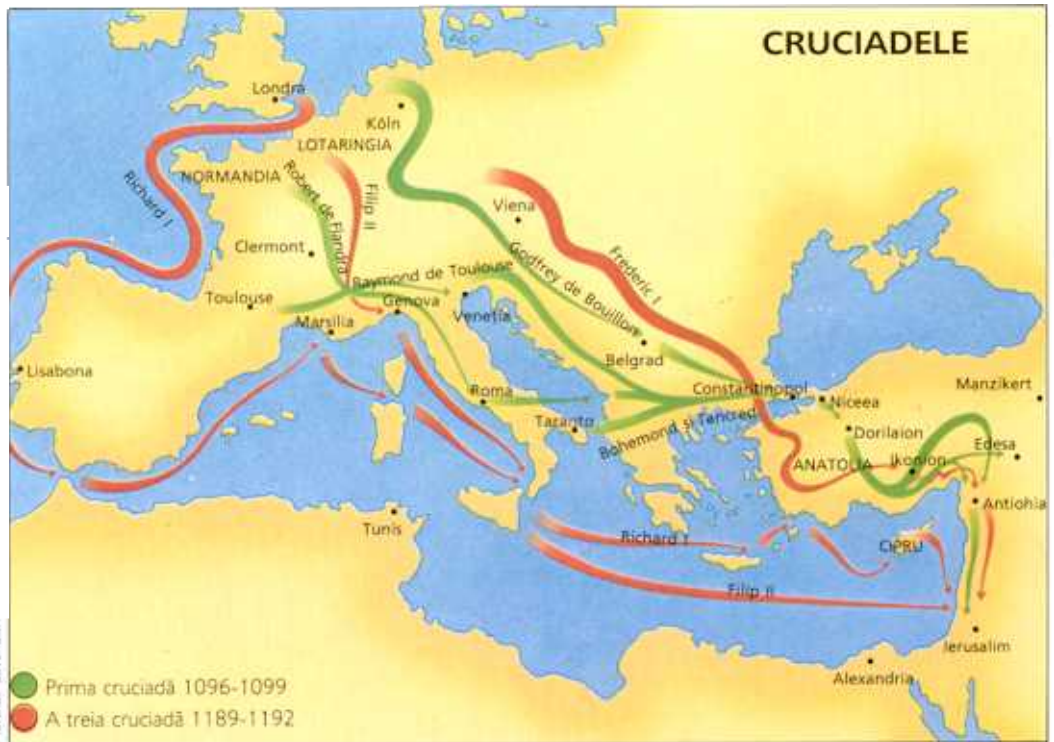
În secolul al 11-lea Europa creștină supraviețuise unui număr însemnat de crize grave și era în plină expansiune. Printre inamicii forțați să se retragă se numărau și arabii musulmani din Spania și Sicilia. Pe neașteptate, un impuls ieșit din comun, i-a determinat pe europeni să-și îndrepte atenția, cu scopul invaziei, asupra îndepărtatei zone de est a bazinului mediteranean, controlată de musulmani. În centrul acestei zone se afla Țara Sfântă, venerată de creștini, ca fiind locul în care a trăit și murit Isus din Nazareth. Acest război a devenit unul sfânt, în care cei implicați au "luat crucea" și au devenit cruciați (de la cuvântul latinesc crux-cruce).

O cerere de ajutor

Una din cauzele declanșării primei cruciade a fost apelul adresat Papei de către împăratul bizantin Alexius I. Vreme de mai multe sute de ani, Bizanțul a servit ca zonă-tampon a creștinismului împotriva islamismului militant. Înfrângerea de la Manzikert, din anul 1071, a dus la pierderea aproape în întregime, a Asiei

Godfrey de Bouillon își conducea armata pe uscat în timpul primei cruciade. El a fost primul rege al statului cruciaților-ierusalim.

O viziune franceză, din secolul al 15-lea asupra căderii Ierusalimului. Cucerirea orașului de către cruciați a fost urmată de un masacru sângeros.

● Prima cruciadă 1096-1099
● A treia cruciadă 1189-1192

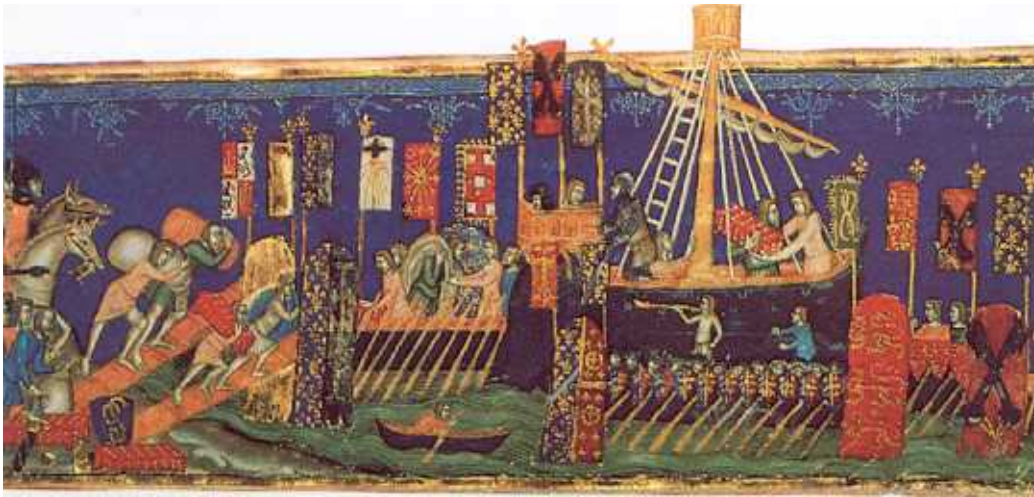
Mici (Turcia modernă), care a reprezentat întotdeauna pentru Bizanț, o sursă de forță de muncă și de bani. Aflați în pericol de moarte, mândrii bizantini au fost obligați să ceară ajutor extern.

Învingătorii de la Manzikert nu erau arabi ci turci selgiucizi, nomazi feroși convertiți la islamism și care au devenit puterea principală în Orientul Mijlociu. Dacă arabii fuseseră mai reținuți, noii veniți s-au impus într-un mod violent în fața pelerinilor europeni, veniți într-un

Rutele primei și celei de-a treia cruciade. Prima cruciadă a cucerit Ierusalimul; cea de-a treia a ajuns aproape de Orașul Sfânt, însă Richard I nu a avut forțe suficiente pentru a-l cucerii.

număr din ce în ce mai mare, pentru a vizita locurile sfinte. Aceasta a constituit o altă cauză, care l-a determinat pe Papa Urban II să predice în favoarea unei cruciade, în anul 1095, în cadrul conciliului de la Clermont. Ajutorul

⦿ Pentru a elibera Țara Sfântă de "necredincioși", războinici și cavaleri (jos), plini de zel religios, au navigat spre Constantinopol.

acordat bizantinilor a devenit mai puțin important, în comparație cu recucerirea Țării Sfinte de către creștinătate. După cum a subliniat însuși Urban II, crima, jaful și înființarea unor noi domenii, au devenit perfect acceptabile atâta timp cât victimele erau "necredincioși", care nu meritau nimic altceva. Îndemnul Papei și pledoariile vehemente ale zelosului Petru Eremitul au fost primite cu un val de entuziasm. Încep să se organizeze expediții militare, numite cruciade, în diferite părți ale Franței, Germaniei și Italiei. Mii de oameni s-au adunat pentru a forma armate care înaintau omorând evrei, jefuind și creând neliniște pe unde treceau.

⦿ Jaffa (jos), a apărat orașul Tripoli de atacurile dinspre est, reprezentând "cheia" către pământurile deținute de creștini.

sosească mercenari obedienți. O slăbiciune a cruciaților a reprezentat-o neîncrederea ce domnea între greci și "franci" – nume generic dat cruciaților atât de greci cât și de musulmani, fără a ține cont de naționalitățile lor. În urma unor manevre abile, Alexius i-a determinat pe cruciați să jure că-l vor recunoaște ca împărat al oricăror teritorii, foste bizantine, pe care aceștia le-ar recuceri de la turcii selgiucizi. Cruciații au fost obligați să-și respecte jurământul, în cazul cuceririi orașului Niceea. Au uitat însă repede de el după faimosul marș de-a lungul Asiei Mici și după repurtarea primei lor victorii, în anul 1097, la Dorylaeum.

Cu toate că greutatea armurii purtate de cruciați, trebuie să fi fost greu de suportat în climatul fierbinte, această armură a blindat practic cavaleria de atac, făcând-o foarte rezistentă. De de altă parte, cavaleria turcă se așeza în poziții statice foarte rar pentru a nu se expune șarjelor inamicului, preferând să se învârtă în cercuri, în jurul inamicului. În timpul atacurilor cu săgeți asupra cruciaților, ei se mențineau la distanță. Soarta bătăliilor era nesigură deoarece săgețile turcești nu reușeau să producă decât răni ușoare, în vreme ce forțele cruciaților includeau un număr de arcași,

Înfrânți

Traversând Europa, sub conducerea lui Petru Eremitul și a unui cavaler numit Walter cel Sărac, ei au ajuns în final, în capitala Bizanțului, orașul Constantinopol. De aici, împăratul Alexius, speriat, îi transportă peste Bosfor, în Asia Mică, unde sunt zdrobiți de turcii selgiucizi. O explozie similară, de isterie a maselor a izbucnit o sută de ani mai târziu, atunci când preoți tineri din Franța și Germania au lansat ofensiva numită "Cruciada copiilor".

Se spune că ea ar fi avut la bază legenda lui Hamelin, dar i-a costat viața pe mulți copii, nici unul dintre ei nereușind să ajungă în apropierea Țării Sfinte.

Războinicii

Prima cruciadă a început atunci când contingentele de cavaleri și războinici și-au croit drumul, pe uscat și pe mare, până la Constantinopol. Conducătorii lor erau nobili printre care: Raymond de Toulouse, Godfrey de Bouillon și Bohemond de Tarento. În mod semnificativ, acești bărbați aveau nume răsunătoare, dar dețineau în realitate, domenii mici, ceea ce îi făcea să fie direct interesați de cucerirea unor noi teritorii în est. Cruciații nu au fost prea bine primiți de către împăratul Alexius care, în locul acestor bărbați independenți, zgomotoși, uneori chiar periculoși, sperase să

ale căror arme aveau o rază de acțiune mai mare și produceau răni mai severe. În mod obișnuit, rezultatul oricărui conflict depindea de strategie, de coordonare și de alți factori, cum ar fi de exemplu, unitatea comandanților. Unitatea era punctul slab al feudalilor europeni deoarece conducătorii aveau tendința de a fi geloși unii pe ceilalți. Cavalerii și nobilii erau mai interesați de gloria personală decât de bunul mers al întregii armate.

Statele cruciaților

Primii cruciați au avut noroc în alegerea momentului atacului. Domeniile turcilor selgiucizi erau fragmentate în mici state rivale. În anul 1098, marele oraș Antiohia a fost cucerit de franci, învingând o mare forță turcească. Un an mai târziu a fost cucerit însuși orașul Ierusalim. Acest fapt a constituit o mare realizare a creștinătății și a fost sărbătorită printr-un masacr general.

Obiectivul expediției fiind atins, mulți cruciați au preferat să se întorcă acasă. Cei care au rămas, au continuat să lupte de-a lungul coastei mediteraneene de est. În cele din urmă, au fost întemeiate patru state ale cruciaților: regatul Ierusalimului, comitatul Tripoli, principatul Antiohiei și comitatul Edesei. Godfrey de Bouillon a fost ales primul

⦿ Harta indică statele cruciaților, întemeiate după prima cruciadă. Godfrey de Bouillon a devenit conducătorul Ierusalimului, Raymond de Toulouse a cucerit Tripoli iar Bohemund a devenit prinț de Antiohia. Baldwin, fratele lui Godfrey, pusese stăpânire, mai devreme pe orașul sirian Edessa. Ciprul a fost cucerit, în timpul celei de-a treia cruciade, de către Richard Inimă de Leu.

DATE IMPORTANTE

1095

Papa Urban II declară o cruciadă pentru a recuceri Țara Sfântă.

1096-99

Prima cruciadă, capturarea Ierusalimului (1099) și întemeierea statelor creștine.

1144

Musulmanii recuceresc Edessa.

1147-49

Înfrângerea celei de-a doua cruciade.

1187

Saladin recucerește Ierusalimul.

1189-92

A treia cruciadă.

1202-04

A patra cruciadă; au fost cucerite orașele creștine Zara și Constantinopol.

1212

Cruciada copiilor.

1218-21

A cincea cruciadă: nici o victorie definitivă.

1228-29

A șasea cruciadă.

1244

Musulmanii recuceresc Ierusalimul.

1248-54

A șaptea cruciadă în Egipt - o expediție dezastruoasă.

1261

Bizantinii recuceresc Constantinopolul.

1270

A opta cruciadă atacă Tunisia fără a reuși să-l cucerească.

1291

Musulmanii cuceresc ultima redută a creștinătății, orașul Accra, punând astfel definitiv capăt cruciadelor.

1453

Turcii otomani cuceresc Constantinopolul.

conducător al regatului Ierusalim, situat la fel de departe ca Akaba de Marea Roșie. Practic, el era și conducătorul celorlalte state, cu toate că organizarea de tip feudal a acestora, îi confera o autoritate limitată. Statele cruciaților nu s-au aflat niciodată în siguranță. Nici măcar în perioada lor cea mai bună, ele nu au reușit să se extindă până la frontierele naturale deșertice, care le-ar fi ușurat mult apărarea. Turcii reprezentau, în schimb, o permanentă amenințare. Ei dețineau controlul asupra unor mari orașe cum ar fi Alepp și Damasc. Chiar pe teritoriile lor, cruciații reprezentau un grup puțin numeros,

Impresiile unui artist, inspirate dintr-un manuscris medieval, referitoare la un duel petrecut între Richard I și conducătorul turc Saladin. În realitate, cei doi nu s-au întâlnit niciodată.

dezbinat, care conducea o populație majoritar musulmană, de o loialitate indoienică. Probabil că ei nu ar fi supraviețuit mult timp dacă nu ar fi fost susținuți de două grupări militare: Cavalerii Templului (Templieri) și Ordinul ospitalierilor (Ioaniții). Aceste grupări erau organizate după principii monahale (membrii lor făceau jurăminte de sărăcie, castitate și supunere), dar erau formate din războinici ce aveau sarcina de a apăra Țara Sfântă și de a lupta împotriva necredincioșilor. Sub comanda lui Zengi, emirul de Mosul, la sfârșitul anilor 1120, turcii au atins un mare grad de unificare și expansiunea cruciaților a fost oprită. Apoi, în anul 1144, Edessa a fost recucerită de către turci. Fiind cel mai îndepărtat stat al cruciaților și totodată și cel mai expus, recucerirea lui de către turci nu a fost surprinzătoare dar i-a determinat pe europeni să pună la cale o nouă expediție militară. Condușă de Ludovic VII, regele Franței și de Conrad III, împăratul Germaniei, cea de-a doua cruciadă a reprezentat un eșec, datorită lipsei de abilitate, de coordonare și de planificare a francilor.

Epoca eroilor

În anul 1180, pe scena cruciadelor, a apărut un conducător kurd, de geniu, faimosul Saladin. Reunificând Egiptul și Orientul Mijlociu

Un războinic turc. Musulmanii duceau războiul cu arcași călare, care lansau o ploaie de săgeți asupra mai lentelor forțe ale cruciaților.

Saladin, conducătorul forțelor musulmane, și-a demonstrat puterea prin cucerirea orașului Ierusalim.

● În stânga se prezintă asediul Ierusalimului iar în stânga-îndepărtat, o platformă de asalt. Cruciații aveau o gamă vastă de arme, inclusiv scări mobile și berbeci.

● Neînțelegerile dintre Filip II al Franței (ilustrat aici) și Richard I (Inimă de Leu) au umbrat rezultatele celei de-a treia cruciade.

musulman, în anul 1187, el reușește să-i învingă pe cruciați în bătălia de la Tiberias, capturează Ierusalimul și cucerește restul regatului, cu excepția marelui port Tyr. Cu scopul de a salva principatele rămase și de a recâștiga Ierusalimul, s-a organizat cea de-a treia cruciadă, poate cea mai faimoasă dintre ele. Împăratul romano-german Frederic I Barbarossa a străbătut Europa și Asia Mică dar a pierit în urma scufundării accidentale a vasului. Doi alți monarhi, englezul Richard I Inimă de Leu și Filip II August, regele Franței au reușit să ajungă până la destinație și ostilitățile au reînceput. Pe drum, Richard Inimă de Leu a cucerit Ciprul pe care, mai târziu l-a vândut regelui deposedat al Ierusalimului, Guy de Lusignan. După un asediu care a durat doi ani, marele oraș portuar Accra, a fost cucerit, în anul 1191 și cruciații au pornit, din nou, către Ierusalim. După întoarcerea lui Filip II în Franța, s-a remarcat o mai mare unitate a comenziilor, sub conducerea soldatului - rege Richard. Lupta acestuia împotriva lui Saladin și respectul pe care cei doi și-l purtau, reprezintă cele mai cunoscute episoade ale istoriei cruciadelor. În urma unui marș bine gândit, de-a lungul coastei și având un flanc protejat de mare, armata lui Richard Inimă de Leu s-a luptat și a învins forțele lui Saladin, în anul 1191, în bătălia de la Arsuf. Turcii au fost obligați să treacă în defensivă dar neînțelegerile apărute în rândul cruciaților au făcut ca această victorie să treacă aproape neobservată. În anul 1192, un tratat a consfințit controlul asupra litoralului, iar pelerinilor li se permitea intrarea în Ierusalim. Orașul a rămas însă, în mâinile turcilor.

Trădarea cauzei

După plecarea regelui Richard, epoca eroică a cruciadelor în Țara Sfântă, a luat sfârșit. Scopul inițial al celei de-a patra cruciade a fost deturmat de către venețieni, care în acea perioadă, dețineau controlul comerțului în zona mediteraneeană și erau dornici să obțină chiar supremația. Navigând cu vase venețiene, cruciații și-au plătit transportul prin cucerirea, mai întâi, a orașului Zara. Acesta a fost cedat venețienilor. A urmat apoi reinstalarea unui împărat renegat în orașul Constantinopol, care se bucura de susținere din partea venețienilor.

● Sub conducerea lui Saladin, musulmanii din Siria și Egipt s-au unit și au devenit o forță puternică care a înfrânt, unul după celălalt, statele creștine din est.

După aceste evenimente, cruciații au devenit din ce în ce mai greu de stăpânit, pentru că în final să jefuiscă orașul și să profaneze locurile sfinte, dându-și frâu liber resentimentelor față de sofisticata cultură grecească și a credinței lor ortodoxe.

Ultima cruciadă

S-au mai organizat încă patru alte cruciade în afara Europei însă doar una s-a mai desfășurat în Țara Sfântă. Aceasta, a șasea cruciadă (1228-29), a fost organizată de împăratul romano-german Frederic II, cunoscut pentru scepticismul său religios. Cu toate că fusese excomunicat de către Papă, el a reușit să cucerească Ierusalimul, Bethleemul și Nazarethul.

Acest câștig s-a dovedit însă a fi doar unul temporar. Creștinii din Țara Sfântă au devenit din ce în ce mai dezbinați, în vreme ce sultanul Egiptului, revigorat militar, a început să cucerească fortificațiile cruciaților, una după alta.

Ultima încercare

Spiritul cruciaților, încă treaz, a fost cel care, în anul 1271, a dus la o ultimă încercare, condusă de Ludovic Cel Sfânt (regele Ludovic IX al Franței) și de prințul Edward al Angliei (devenit mai târziu Edward I) dar care a eșuat la Tunis. Între timp, în anul 1268, Antiohia apoi Jaffa (1271) și Tripoli (1289) sunt rând pe rând cucerite de sultanul Egiptului.

Odată cu victoria musulmană, din anul 1291, asupra orașului Accra, s-a pus capăt prezenței francilor pe continent. Nu se vor mai organiza alte cruciade în Țara Sfântă, cu toate că termenul a mai fost folosit pentru a desemna și alte expediții militare binecuvântate de biserică, cum ar fi, de exemplu recucerirea creștină a Spaniei, care a durat mai multe secole.

● Anglia, prosperă în urma comerțului cu lână, a plătit sume mari de bani, pentru ca Richard I să conducă a treia cruciadă spre Țara Sfântă.

Rezultatele cruciadelor sunt greu de evaluat. Cu siguranță, europenii s-au familiarizat cu cultura și știința islamică, și-au cultivat gustul pentru mâncăruri exotice, mătăsurii, covoare și alte orientalisme. Probabil că toate acestea s-ar fi petrecut oricum. Imperiul bizantin a fost de mai multe ori apărat de cruciați dar, cu toate acestea el a fost și prădat de mai multe ori. Antagonismele dintre catolici și creștinii ortodocși, dintre creștini și musulmani, s-au acutit. Practic, din punctul de vedere al "francilor" sau al "latinilor", cruciadele au reprezentat un eșec aproape total – un episod fascinant dar prematur al istoriei expansiunii europene.

